

Ohje alaikäisten henkilökohtaisen koskemattomuuden turvaamiseksi

1. Johdanto

Suomessa on ollut vuodesta 2003 voimassa laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä (504/2002). Se koskee lasten parissa työ- ja virkasuhteessa tehtävää työtä. Laki velvoittaa työnantajan tarkistamaan työntekijän rikostaustan laissa mainituissa tilanteissa. Toukokuussa 2014 voimaan tullut laki lasten kanssa toimivien vapaaehtoisten rikostaustan selvittämisestä (148/2014) koskee lasten parissa tehtävää vapaaehtoistyötä. Se antaa toiminnan järjestäjälle, kuten yhdistykselle tai elinkeinonharjoittajalle, mahdollisuuden tietyin edellytyksin selvittää vapaaehtoisen rikostausta.

Lain tarkoituksena on turvata lapsen perus- ja ihmisoikeuksien toteutumista sekä suojella lasta seksuaaliselta hyväksikäytöltä ja riistolta, kuten myös muulta vakavalta väkivaltarikollisuudelta ja houkuttelulta huumeiden käyttöön. Lasten turvallisuutta ja koskemattomuutta edistetään kuitenkin parhaiten toimintatapoja kehittämällä.

Vapaaehtoisen rikostaustan selvittäminen on vain täydentävä, lasten turvallisuutta varmistava, toimenpide. Sillä pyritään estämään sellaisten henkilöiden toimiminen lasten parissa vapaaehtoisena, jotka ovat aiemmin syyllistyneet lasten turvallisuutta vaarantaviin seksuaali-, väkivalta- ja huumausainerikoksiin. Tietoisuus siitä, että rikostausta voidaan selvittää, auttaa ehkäisemään ongelmia.

2. Ohjeistus alaikäisten henkilökohtaisen koskemattomuuden turvaamiseksi Vahdon VPK:ssa

Vahdon VPK käyttää ohjeistuksen pohjana valtakunnallisten nuoriso-, liikunta- ja sosiaali- ja terveysalan kattojärjestöjen laatimaa ohjetta (Toimintaohje. Lasten turvallisuutta lisäävät toimintatavat ja vapaaehtoisen rikostaustan selvittäminen).

Tämän ohjeistuksen tavoitteena on, että lasten turvallisuus ja koskemattomuus varmistetaan.

Tällä tarkoitetaan sitä, että:

- lapsen perus- ja ihmisoikeudet toteutuvat
- lapsen henkilökohtaista koskemattomuutta kunnioitetaan
- lapsen turvallista kasvua, kehitystä ja hyvinvointia tuetaan
- lasta suojellaan seksuaalirikoksilta, väkivaltarikollisuudelta, houkuttelulta huumeiden käyttöön ja muilta lapsen turvallista kasvua uhkaavilta tekijöiltä

Vahdon VPK:ssa pyritään aina ennaltaehkäisemällä varmistamaan alaikäisten turvallisuus. Lisäksi ohjeistetaan ohjaajia tilanteisiin, joissa ennaltaehkäisevistä toimenpiteistä huolimatta häirintää tapahtuu ja siihen joudutaan puuttumaan.

2.1 Ennaltaehkäisy

Alla on listattu VPK:n käytäntöjä alaikäisten turvallisuuden varmistamiseksi:

- Lasten kanssa toimivien aikuisten osalta rikostaustat selvitetään.
- VPK:lla on nimetty vastuuhenkilö alaikäisten turvallisuutta koskevissa kysymyksissä (nuoriso-osaston johtaja).
- Hallituksessa on nimetty vastuuhenkilö alaikäisten turvallisuutta koskevissa kysymyksissä (puheenjohtaja).
- Häirintää ehkäisevää ilmapiiriä vahvistetaan ohjeistuksella sekä julkisesti tiedottamalla. Ohjeistus on kaikkien luettavissa VPK:n nettisivuilla.
- Toiminnassa pyritään siihen, että alaikäisten kanssa toimittaessa paikalla on aina vähintään kaksi aikuista.
- Kyselyillä selvitetään (tehdään vuosittain joulukuussa), onko häiritsevää käyttäytymistä ilmennyt nuoriso-osastossa.

2.2 Puuttuminen

Tässä luvussa kuvataan, miten VPK:ssa toimitaan häirintä- tai hyväksikäyttöepäilyjen tai -tapausten ilmaantuessa.

- Vastuu asian hoitamisesta on aikuisilla, ei lapsilla tai nuorilla
- **Tarkistetaan huolellisesti kaikki valitukset ja epäilyt.** Kaikkiin alaikäisten häirintää koskeviin valituksiin tai epäilyihin suhtaudutaan vakavasti ja ne tarkistetaan huolellisesti. Lähtökohtana on aina häirinnän kohteeksi joutuneen henkilön oma kokemus.
- **Valituksista tai epäilyistä kerrotaan viipymättä.** Alaikäisen häirintää koskevista valituksista tai epäilyistä kuulevan tulee aina viipymättä kertoa asiasta nuoriso-osaston johtajalle, palokunnan päällikölle tai hallituksen puheenjohtajalle. Asian esille tuoja ei saa kertoa asiasta muille osapuolille. Nuoriso-osaston johtaja, palokunnan päällikkö tai hallituksen puheenjohtaja on yhteydessä molempiin osapuoliin ja alaikäisen vanhempiin sekä muihin tarpeelliseksi katsomiinsa tahoihin asian selvittämiseksi.
- **Puututaan rikosepäilyihin välittömästi.** Mikäli jollain VPK:n toiminnassa mukana olevalla henkilöllä on syytä epäillä, että kyseessä on rikos eli rikoslaisissa mainittu teko, on otettava viipymättä yhteyttä poliisiin ja lastensuojeluviranomaiseen. Tässä yhteydessä on myös välittömästi oltava yhteydessä hallituksen puheenjohtajaan, jonka tehtävänä on ottaa palokunnan puolesta yhteyttä alaikäisen vanhempiin. Nuoriso-osaston johtaja, palokunnan päällikkö ja hallituksen puheenjohtaja avustavat poliisia. Hallituksen puheenjohtaja vastaa kaikesta tarpeellisesta tiedottamisesta.

- **Hyödynnetään ulkopuolisia asiantuntijoita.** Palokunta voi harkintansa mukaan ottaa yhteyttä myös ulkopuolisiin vaitiolovelvollisiin ammattiasiantuntijoihin avun ja/tai neuvojen saamiseksi.
- **Toimitaan lasten ja nuorten edun mukaisesti.** Lasten ja nuorten turvallisuus on tärkeintä. Tilanteen selvittelyssä mukana olevien toimijoiden velvollisuutena on varmistaa, että epäasiallinen toiminta ei jatku. Mikäli aikuisen käyttäytyminen alkaa liukua väärään suuntaan, se otetaan puheeksi välittömästi. Myös mikäli nuoren käyttäytyminen aikuista kohtaan on epäasiallista, asiaan puututaan heti. Jos kyseessä on vakavampi epäily häirinnästä tai hyväksikäytöstä, mahdollisen uhrin ja tekijän välinen kanssakäyminen katkaistaan, kunnes asia on selvitetty.
- **Viestitään selvästi ja totuudenmukaisesti.** Varmistetaan, että kaikkia osapuolia kuullaan huolellisesti. Huolehditaan, että kaikki osapuolet tietävät, miten asian käsittely etenee. Huolehditaan kaikkien osapuolien oikeusturvasta asiasta mahdollisesti ulospäin viestittäessä.

Palokunnan turvahenkilöt

Palokunnan turvahenkilöinä toimivat Virpi Hurula ja Oskari Hurula. Heidän yhteystiedot löytyvät Vahdon VPK:n Yhteystiedot-sivulta

Hyväksytty Vahdon VPK:n hallituksessa 12.3.2023